

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja izvršenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

II. drž. skupščina jugoslov. učiteljstva v Sarajevu.

I.
Bosna ponosna! ... V istini se lahko ponosi, saj tamkaj je vzniklo odrešenje jugoslovenskemu narodu, tamkaj je bil zapaljen plamen, ki je objel in strnil »tri svetla« v eno mogočno, neizgorljivo grmado.

Bosna ponosna! ... Dežela najčvečjih lokalnih, plemenskih, strankarskih, političnih diferenc, ki nikjer drugod v državi ne pridejo do tako ostrih, strastnih, na videz nepremostljivih nasprotij. Bosna ponosna! ... A polna najčvečnejše lirike, ki melko preveva dol in goro, ki s sanjavo kopreno zakriva največja naravna čuda.

Ponosna si, zato združuj s sokolskim dostojanstvom pod svojim krovom brate k edinosti v skupnem delu za skupno državo!

Potovanje slovenske delegacije.

Nedeljo 17. okt. proti polnoči se je zbralo malo število tovarišev in tovarišic na ljubljanski postaji k odhodu na skupščino v Sarajevo. Deloma vsesokolski zlet in naša pokrajinska skupščina, deloma začetek šol. leta in kratek rok sklicanja skupščine so zabranili, da ni bilo slov. zastopstvo mnogobrojnejše. Malo nas je bilo, a spremljala nas je dobra volja na dolgi nad 30urni poti. Pot je šla po državni progi preko Novega mesta in Karlovca v Zagreb, kjer so se nam pridružili tovariši iz zelenega Štajerja. Po kratkem odmoru smo potovali združeni naprej do Broda, kjer smo prestopili na bosansko progo. Tu smo našli že vse polno učiteljstva iz južnih pokrajin. Pozdravili smo se s pesmijo in ko je bilo že dano znamenje za odhod vlaka, je stal še vedno na postaji, ker pesmi ni hotelo biti ne konca, ne kraja. Zopet in zopet so nas pozivali, da čujejo še kako slovensko. Tretji dan, 19. okt. po 6. uri zjutraj smo privozili na sarajevsko postajo. Po kratkem pozdravnem nagovoru smo dobili nakazila za stanovanja. Pri tej priliki ne smemo pozabiti ljubeznive pozornosti našega prijatelja ministr. referenta g. Jovo P. Jovanovića, ki se ni strašil zgodnje jutranje ure in je prišel na postajo, da pozdravi slov. delegacijo ter jo povede do nakazanih stanovanj. Še isti dan se je vršila seja glavnega odbora UJU, ki sta se je udeležila slov. zastopnika Gnus in Dostal; tov. Jelencu radi bolezn. žal. nikakor ni bilo mogoče na pot. Seja je trajala s kratkimi presledki ves dan in je skupno z odseki končno veljavno določila dnevni red skupščini ter predloge in resolucije, ki so se iznesle pred skupščino. V odsekih so zastopali ljublj. poverjeništvo UJU tovariši: Rudolf Dostal za izveštaj, Anton Gnus za predloge, Fran Voglar za resolucije, Pavel Fleré za učit. izobrazbo in Ljudevit Ivanjšič za učne načrte. Pozno v noč je končal glavni odbor svoje delo.

Prvi dan skupščine 20. oktobra.

Lepa je zgradba gradske viječnice, zidana v apartnem maverskem slogu. Imponujoča stoji ob reki Miljački, vidna daleč na okoli, v primernem skladu z okolico in sosesčino džamij in turških kul.

V veliki dvorani te ponosite palače se je vršila II. glavna skupščina UJU. Dvorana, dasi zelo obsežna, ni mogla sprejeti vsega učiteljstva, ki se ga je zbralo iz vseh delov države nad 2000. Pri predsedstvu so bili poleg članov glavnega odbora še navzoči: zastopnik kralj. namestnika g. Ljuba Vulović, generala g. Mirko Milosavljević in g. Jovan Vičtorović, načelnik odelka za prosveto dr. Kosta Krsmanović, zastopnik ministra prosvete g. M. Rabrenović, komisar mestne občine g. Ibrahim Hadži-Omerović in še mnogo drugih odličnih osebnosti ter zastopnikov raznih korporacij.

Točno ob 9. uri dopoldan je otvoril skupščino predsednik tov. Mihajlo Jović s pozdravnim nagovorom, ki ga zaradi bogate vsebine in formalne dovršenosti dobesedno prinašamo.

Pozdravljam vas, drugarice i drugovi, vas, koji opijeni žarom ljubavi prema narodu našem i prema prosveti nje-govoj, otkidate od nasušnih potreba svoje porodice, u vremenu najveće skupoće, samo da bi se odužili otadžbini svojoj.

Ne pozdravljam vas samo srpskim jezikom, ni hrvatskim, ni slovenačkim, ni muslimanskim — nego našim, Jugoslovenskim.

Pozdravljam vas najlepšim jezikom slovenskim; jezikom, čiju je lepoto lirike Bosna razvila do najnežnejših, biserom okičenih izraza; čiju su epsku lepoto i duševnu jačinu proslavile gusle hercegovačke. Pozdravljam vas u lepom »Šeher-Sarajevu« opevanom od našeg naroda svih vera i svih imena.

Naše Sveto Pismo veli da: »u početku beše reč, i reč beše Bog i Bog bi reč.« A čovek bez govora i reči beše ravan životinji, a kad dobi reč, svaka mu misao postade logičnija, jasnija i reljefnija. I tada se ljudi stadoše uzdizati umom sve više i više i reč njihova izravna ih s Bogom. Jer se reč širi kao električna struja širom sveta. Ona je glavni pokretač svih naučnih i tehničkih pronalazaka. Ona prečišćava ukus umetnika; ona stvara najlepše slike naše mašte. Ali je ona i tvorac svih zabluda, svih revolucija, svih ubistvenih pokreta u čovečanstvu. Jedna ružna reč kretala je čitave narode u najkrvavije i najbezdušnije klanje i istrebljenje. Zato se za zao jezik i zlu reč kaže da su oštrij nego sablja. A lepa reč je najlepša tekovina dobrote i blagorodstva čovečijeg uma. Lepa reč je u dobru nakit, u nevolji nada, u žalosti uteha, u bolu melem. I ja vas pozdravljam lepom, našom zajedničkom rečju: dobro došli, mila braćo i sestre naše! Ja vas pozdravljam onim rečima, kojima su sve naše majke na krilu milovale, kojima su nas uspavljivale i budile, koje smo mi prvo progovorili, kojima smo nagonili suze radosnice roditeljima, braći i sestrama; kojima smo kao mladići crveneći i dršćući izjavljivali svojoj ljubavi onu najsladju, rajsku reč: »ja vas volim!«

Medu odlikama, po kojima se poznaje narod, ni kultura, ni ime, ni vera, ni običaji, ni mentalitet nisu tako značajni, jaki in jasni. kao jezik njegov.

Silne gomile naroda, kao mravi okupljene u jata oko svoga jezika, kreću se vrhovima civilizacije, ne pitajući za kraj svoga života. Među njima civilizovani narodi preturili su preko glave religiozne borbe, savladali mnoge zablude, izvršili narodno i duhovno jedinstvo i sada gordi svojom visokom kulturom, svojom tenikom i svojim pronalascima koračaju smelo u budućnost.

A mi stojimo na podnožju narodnog jedinstva zbunjeni, nepoverljivi, neodlučni. Treba li ovaj beoćug u lancu narodnog razvitka preskočiti. U razvitku nema skokova. Ako ih u prirodi i bude, oni su nedonošad. Mi ne smemo praviti skokove. Mi moramo biti apostoli državnog i duševnog jedinstva našeg naroda. Mi se moramo sećati uvek stiha velikog pesnika Rada »Med velikim narodima geniju se gneздо vije.« Mi smo na mestu nacionalizma. Ratni uspehi su privremeni; prosvetni traju vekovima.

Ako među nama ima i jednoga druga, koji ne voli sva tri imena našega naroda, neka ide iz naših redova. Nama trebaju apostoli — apostoli uzvišeni, slobodni, pravilni i kulturni — apostoli, koji mogu poštovati svaku veru, voleti svako narodno ime, razvećati svaku maglu zablude i mraka, iskoreniti mržnju među braćom i verama, i zasejati ljubav među njima, kako bi naša mila Jugoslavija sa svojim divnim i klasičnim jezikom razširila krila od mora do mora.

U to ime neka vam bude srećan rad!

(Burno odobravanje).

Po pozdravnom nagovoru predsednika so se vršili pozdravi zastopnikov oblasti in korporacij, ki so vsi povdarjali velike zasluge učiteljstva pri grajenju države, veliki pomen učit. skupščin ter želeli delu obilo uspeha. — Pri konstituiranju predsedstva je bil za ljublj. poverjeništvo UJU izvoljen tajnikom tov. Mirko Fegic. Sledile so nato pozdravne brzojavke Nj. V. kralju Aleksandru in ministru prosvete g. Svet. Pribičeviću.

Narodna in državna manifestacija učiteljstva na grobovih vidovdanskih junakov - mučnikov.

Zatem je naznanil tov. predsednik, da prekinja skupščino do treh popoldan v svrhu poseta jugoslovenskega učiteljstva na grobovih Principa in drugih.

Bila je mogočna povorka, ki se je vila po sarajevskih ulicah tja ven iz mesta v Koševo, na pokopališče, kjer počivajo mučeniške kosti vidovdanskih junakov. Spredaj so nosile gojenke sarajevskega učiteljskega venca, da z njimi okrasijo grobove prvih graditeljev nove države, za njimi je stopal glavni odbor Udruženja, nato je sledila nepregledna vrsta učiteljstva iz vseh delov države, nad 2000 po številu. Ko smo dospeli na ono mesto ob Miljački, kjer so pokali na Vidovdan 1914 strelji, oznanjajoč svobodo in odrešenje jugoslovenskemu narodu, čuli so se klic: Živelo narodno edinstvo! Slava Principu! Na obrazih vseh manifestantov si opazil globoko resnobo in mogočno pomembnost dneva, kakršne človek le redko doživlja... V najlepšem redu je dospela povorka k veliki, obširni

grobniči, kjer počivajo poleg Principa in Cabrinovića tudi mučeniške kosti učiteljev Veljka Čubrilovića, Daniela Ilića in Milenka Jovanovića, ki so polni globoke vere v bodočnost jugoslovensko za svoje narodno in državno prepričanje s ponosom in prezirom 3. februarja 1915 korakali v smrt na vešalih...

Ob grobnici sta proslavljala osvobodilno delo vidovdanskih junakov urednik »Narodne Prosvete« tov. Milutin Stanković in šolski nadzornik tov. Boža Radulović, tovarišica Anđa Ljubičićeva pa je prednašala Santicovo pesem: Danilu Iliču i njegovim drugovima. V imenu udruženega učiteljstva je bil poklonjen na grobove venec z napisom: UJU — narodnim herojima.

S pravoslavne pokopališča smo odšli na katoliško, kjer počiva veliki hrvatski pesnik Silvij Krešimir Kranjčević. Njegovo delo za narodno probudo je slavil tov. Josip Škavić iz Zagreba ter položil na njegov grob venec v znak spoštovanja in ljubavi.

Ko je učiteljstvo še zapelo veličastni koral »Vječnaja pamjat«, smo se začeli polagoma vraćati v mesto. Bila je to mogoćna manifestacija stanovske, narodne, državne misli in zavesti.

Ob treh popoldan je bilo nadaljevanje zborovanja. Najprej so bili prečitani številni brzojavni pozdravi. Čim je bil prečitani pozdrav viš. š. nadz. E. Gangla, ki je bil uradno zadržan priti na skupščino, je nastal v dvorani frenetičen aplavz, ki je pričal, kako dobro je poznato njegovo ime širom domovine. Iskreno in simpatično je bila vzprejeta brzojavka g. Barbare Trstenjakove iz Zagreba, vdove pokoj. Davorina in še več drugih.

Nato se je zopet prešlo k dnevnemu redu. Sledil je referat tov. ministr. referenta Jovo P. Jovanovića »o zadacima učiteljske organizacije«. Za danes na kratko registriramo, da so bila referentova izvajanja simpatično in navdušeno vzprejeta. Predavanje je natisnjeno v »Učitelju«, stanovskem listu UJU v Beogradu. Tudi Učit. Tovariš prinese zelo interesantni in temeljiti referat tov. Jovanovića. Predavanje je bilo vzprejeto z velikim odobravanjem.

Enako zanimiv je bil referat tov. Mih. Stanojevića iz Beograda »Glavni temelji novega učnega načrta in programa na osnovnih šolah«. V tej zvezi je podvrget kritiki tudi osnutek šol. zakona in nas je Slovence le veselilo, da se tudi on v marsičem ne strinja z omejenim vladnim načrtom.

Čim je tajnik prečital še mnoge došle brzojavne pozdrave, ki so na skupščino kar deževali iz vseh krajev domovine, je zaključila podpredsednica tov. Jelisaveta Vavra (Zagreb) za ta dan zborovanje in določila nadaljevanje skupščine za drugi dan ob 8. uri zjutraj.

Drugi dan skupščine 21. oktobra.

Pred prehodom na dnevni red skupščine, ki ji je predsedoval podpredsednik

tov. Milan Popović (Beograd) je predavala neka Amerikanka o organizaciji podmladka ameriškega rdečega križa, ki hoče na tem temelju organizirati mladino vseh narodov in tem potom ustanoviti svetovno prijateljstvo dece. Ideja, dasiravno je videti prvi hip malo drzna in predaleko segajoča v svojem velikem idealizmu, je našla simpatičen odmev v dušah navzočih.

Z napeto pozornostjo so nato sledili poslušalci predavanju viš. šol. nadzornika tov. Ivo Radovanovića (Split) in Josipa Skavića (Zagreb), ki sta vsestransko zanimivo obdelala temo »učiteljski izobrazbi«. Osobito prvo predavanje, ki je trajalo poldrugo uro in kljub temu ni dolgočasilo avditorija, je bilo vzprejeto burnim odobravanjem. Sprejme se, da se obe predavanji izročita glavnemu odboru UJU na proučavanje.

Simpatični intermezzo na skupščini.
Med predavanjem Jos. Skavića nastane v dvorani naenkrat živahno gibanje. Vse hiti k oknom in gleda na ulico. Čim predsednik zazna, kaj se godi na ulici, prekine zborovanje. Omladina je prišla v velikem številu pred gradsko višješolnico, da pozdravi združeno učiteljsvo pri delu za nacionalno jugoslovensko stvar. Sprejaj narodne zastave, za njimi pa naša omladina, ki v današnji materialistični dobi še ni izgubila vseh idealov. Čuli so se vzkliti: Živelo državno edinstvo! Živeli učitelji! Vrstile so se pesmi, himne. Na obsežnem balkonu in spodaj na stopnicah učiteljsvo, mladina peva, neki mladenič navdušeno govori in pozdravlja učiteljsko delo. Milan Popović odgovarja. Jesensko solnce obseva s svojo gloriole ta idealni prizor... Dokler imamo še tako omladino, nas ni strah bodočnosti.

R. D.

(Dalje prihodnjič.)

Moderne krilatice na didaktičnem polju.

Pravijo, da človeški duh nikdar ne miruje in da izmišlja venomer nove nake in ideje. Osobito ob času vesoljnih prekucij, kakršne zadnja leta doživljamo, se porajajo neprenehoma novi reformni in zboljševalni predlogi. Kaj čuda, ako se obračajo le-ti reformatorji do tiste institucije, ki baje preobrazuje svet, do šolstva in osobito do osnovnega šolstva, češ: tu je treba zastaviti sekiro in boljše bo!

Jaz pa pravim, da bi bil svet veliko boljši in srečnejši, ko bi bilo več dobrih, tudi v srčno čustvenem oziru dobrih in splošno naobraženih učiteljev ter manj reformatorjev, lajkov glede osnovnega šolstva.

Smelo trdim, da je prišlo mnogo reformnih klincev iz vrst, ki osnovno šolo poznajo le po imenu ali pa imajo tako enostranske izkušnje, da ne bi smele priti niti v poštev. Opozarijam samo na nebotični razloček med eno in osemrazredno šolo in kar je vmes.

Koliko pa je šolnikov-zboljševalcev, ki bi poznali posamezno in podrobno delo vseh teh kategorij? Pač iako malo jih je, in ravno le-ti bi bili poklicani, da predlagajo potrebno reformo v tem ali onem smislu. Toda le-ti navadno molčijo, ali iz skromnosti ali iz uvidevnosti, da se šola in nie uspehi ne dajo kar tako »zboljšati« kakor mislijo strokovni učitelji in višješolski profesorji.

Tako je pred leti zaoril glas po roko-tvornem pouku, češ le ta bo vedel učence k samostojnosti in samopridobitnosti. In samo le-ta predmet bi bil baie v stanu,

razviti v učencu vse zmožnosti in ga privedi do najvišje stopnje zemskega blagostanja. Šola mora postati delavnica,* se je reklo in vse strokovno časopisje je temu pritrdilo ter zavrglo dosedani način poučevanja kot tisto, ki ubija samostojnost, samodelavnost in bogve katere prirojene vrline učencev še!

Pa vi, ki v te očitke verujete, imenujte mi le en posvetni predmet, ki bi bil, korektno podavan seveda, grešil nad učenčev individualnostjo! Nepravilno in slabo podavan predmet, in če bi bil tudi najvažnejši, pa vedno nekaj okvarja. Iz tega je razvidno, da uspehi šole ni toliko odvisen od kakega posebnega, univerzalnega učilnega predmeta, ampak od nečesa drugega!

Druga taka visokoleteča zahteva je ona po umetniški vzgoji potom risanja in slikanja. Mi bi pač bili zadovoljni, ko bi mogle vsaj akademije, svoje izbrane in nadarjene gojence vzgojiti v resnične umetnike, toda na osnovni in tudi srednji šoli pa moremo kvečjemu posameznim nadarjenim dajati migljaje, kako se sami izpopolnijo v risarski spretnosti: vobče pa bomo na ljudski šoli gojili, kakor dosedaj, čut in smisel za red, snago, simetrijo in harmonijo črt in likov. Da bi bilo pa čečkanje z barvami in barvili že a priori umetniško vzgojevalno se mi zdi kot šala, kajti umetnost leži v harmoniji barv, ki jo doimejo komaj srednješolski gojenci. Tista kričavost barv, ki jo ljubi otrok, pa bi deial, da bolj kvari nego goji umetniški čut. S čim bolj priprostitvi sredstvi je kakšna slika izvršena, tem bolj ugaja izobraženemu okusu, to je neoporečna resnica! Sicer pa mora sloneti risanje na realni podlagi ter pripravljati učenca na njegov resen bodoči poklic kot kmeta ali obrtnika. Kot tak pa ne bo rabil barv, pač pa svinčnik ter poznanje geometrijskih likov in le-te vladajočih zakonov.* Kako učitelj vsled pritiska od zgoraj zabredejo v modernem risanju v stranpota, pa naj služi sledeča ilustracija. Dobil sem 12letnega učenca s 5. razreda druge šole. Pregledam mu risanko in najdem v njej razne liste, cvetove, sadove in še druge predmete v prav pestrih barvah naslikane. O kakem redu v razvrstitvi sličic pa ni bilo videti: vladala je v tem oziru prav moderna anarhija. V prvi risalni uri mu ve-

* Izgleda, kakor bi se hotelo sedanji starejši učiteljski generaciji očitati, da je vzgajala nesamostojne, duševno tope in delamržne ljudi. Krivično mnenje, ki ga ovrže en sam pogled na rastoči napredek in blagostanje tik pred vojno povodnjico. Sicer pa delavni princip ni bogve kakšna nova iznajdba: Že Pestalozzi ga je indirektno povdarjal češ, šola mora urediti vsa čutila in ude, navajati mora deco k opazovanju in samostojnemu mišljenju s tem, da se snov ne podaja, ampak razvija s sodelovanjem učencev na način, ki je vsakemu izobraženemu učitelju dobro znan. V Stanzu je Pestalozzi, med različnim telesnim delom poučeval svoje učence. Pripomni je, da se delovni princip v celem svojem obsegu da izvesti le v zavodih. Na podeželskih šolah pa bi menda zadostovalo, ako se nauče dečki racionalnega dela na vrtu, sadovnjaku in v čebelnjaku. To bi narodu bržkone, več koristilo nego znati izdelovati kuhlje in klepati ponve! Delovni princip pa se čisto tudi napačno tolmači: ne le v telesnem, tudi v duševnem smislu se naj upošteva! Sicer pa vendar sami ne bomo podcenjevali duševnega dela šole, ki je predpogoj vsakega resničnega napredka.

* S tem ni rečeno, da naj se goji le geometrijsko risanje. Tudi na najnižji šoli se lahko riše po naravi. Posebno koristno se mi zdi, uvajati učence v spoznanje zakonov perspektive, ker le-ti urijo razum in merilni čut.

lim, da naj mi nariše primerno velik kvadrat lepo v sredo lista, toda žal učenec tega ni bil zmožen. Vprašam, kaj naj počne rokodelski, recimo mizarški mojster s takim dečkom, ki niti elementarnih likov ne zna pravilno narisati? Li ne bo opravičeno grajal šolstvo in njegovo učiteljsvo? Gotovo po pravici! Zato pravim, ne pozabimo vaditi naše dece v elementih: vedeti mora, kaj je polovica, četrtina... kaj je zgoraj in spodaj, za koliko je predmet, ki ga rišemo, višji (daljši), ko širok itd., kajti vse odvisi od elementov!

Poleg umstveno tehniške izobrazbe pa goji risalni pouk tudi estetski čut. In to je menda tista ponižna, skromna beseda, ki se modernistom ni dopadla, da so skovali lepodonečo frazo o umetniški vzgoji. In za to vzgojo se jim baje zdi risanje in slikanje kot edino sposoben ali primeren predmet, kakor da bi svet ne poznal in potreboval tudi drugih umetnosti.

Kaj pa petje in godba,* ni li tudi umetnost ki vzgaja čustveno in intelektualno? In kar se tiče estetskih čustev, pa ne najdemo predmeta, ki bi ne bil v stanu, le-ta vzbujati.

»Risanje je jezik, in sicer mednarodni jezik, ki ga vsak razume.« pravi profesor Fr. S. »Slika nam predstavlja bistvo predmeta.« Gotovo, vsa narava je nam jezik, samo razumeti ga je treba. Stari Egipčani, pa tudi Kitajci so z risbami izražali misli in poročila, in zakaj li neki se niso drugi narodi oprijeli tako praktične pisave? Čudno je tedaj, da si risarji in slikarji po poklicu sami ne omislijo kake internacionalne revije, ki bi prinašala strokovne članke in poročila z golimi risbami! In da bi bila risba ali slika bistvo kakega predmeta, je pa že več ko dvomljivo! Pokažimo n. pr. kakemu Kafru, ki naših jedil ne pozna, pečenko, klobaso, potico itd. v sliki brez drugega pojasnila, tedaj stavim 100 na 1, da dotični niti senice pojma o naslikanih predmetih ne bo dobil. Nazor o predmetu je pač precej več nego le to, kar shvatimo neposredno z vidom. Zato se mi zdi zahteva, da naj gre risanju, ker je jezik, ista nega ter ista odmera ur kakor jezikovnemu pouku, kot nesmiselna. Danci so vobče menda bolj kulturni ko mi Slovenci, toda na nižjih šolah Danske nimajo risanja v prilog drugih predmetom, kakor sem razvidel iz urnika, doposlanega mi pred meseci od nekega danskega učitelja.

Da pridemo do pravične ocene našega predmeta, premetimo še sledeče dejstvo: Pedagogom je znano, da so slepci neprimerno bolj dovzetni za vzgojne in učne vplive nego gluhoonemi, kar nam dokazuje, da so drugi čuti ravno tako dobri za shvatanje zunanjega sveta kakor vid. Tudi slepci dobijo prav korektno »nazor« o predmetih ter se tudi njim lahko privzgoji neki specifični čut za lepoto in harmonijo (estetsko čustvo). Kaj potem? Ali je moderno risanje res tisto univerzalno sredstvo za lečenje vseh dosedanih nedostatkov v življenju narodov? Poskusimo ga gojiti na škodo drugim predmetom, in sodimo potem! Dokazati bi tudi še bilo potrebno, da so naše vrste umetniki v resnici v vsakem oziru brez izjeme vzorni in posnemanja vredni ljudje. Tudi med njimi je nekaj suhoparnih, pedantnih mož.

Nešolniki tudi ne vedo da je risanje na nižje organiziranih šolah čisto le posreden poduk, da učitelji nima časa, pečati se z vsakim učencem posebej, kakor to zahteva strokovni profesor Fr. S. Osnov-

* Petju bi se morale določiti najmanj 4 polure na teden, od katerih bi naj bila 1 polura namenjena teoretskemu pouku v petju in glasbi.

na šola ni in tudi ne sme postati strokovna šola, koder bi se naj gojili izvestni predmeti po želji nekaterih lajkov v potencirani meri. Naša šola je za vse z najrazličnejšimi talenti, za bolj in za manj nadarjene ravno tako. Zbujati ima v mladini vse prirojene darove, toda novih ji ne more dati. Dalje si imamo predložiti aše šolske, socialne in finančne razmere, da moremo presoditi, v koliko je mogoče in koristno reformirati šolski pouk. Kar je izvedljivo na osemrazrednici, čisto ni priporočljivo za enorazrednico. Treba je šole individualizirati po kategoriji in krajevnih razmerah. Končno pravim, da bo vse dobro, ako bomo imeli preudarne in uvidevne šolnike.

Jak. Kovačič.

Iz Čehoslovaške republike.

—č Pouk srbohrvaščine na čeških srednjih šolah. »Narodni Listy« prinašajo vest, da je češkoslovaško ministrstvo prosvete izdalo odredbo, da se uvede v srednjih šolah kot neobvezni predmet srbohrvaščina. Ministrska naredba naglašava veliko važnost te akcije in pozivlja profesorje, naj kar najtopleje priporočajo dijakom študiranje jugoslovenskega jezika, ki je velikega pomena za ožje spoznavanje bratskega jugoslovenskega naroda in za kulturno zblizanje z njim. Za začetek ministrstvo dovoljuje razne olajšave, tako n. pr. poučevanje srbohrvaščine pri mani kot 20 poslušalcih, skupno poučevanje dijakov raznih srednjih šol in dr. To odredbo so sprejele srednje šole z velikim zanimanjem. Na mnogih praških in drugih srednjih šolah se je priglasilo za pouk srbohrvaščine veliko število dijakov.

Neodrešena domovina.

—r Jadranska Straža. V prvi polovici tekočega leta ustanovilo se je v mestu Splitu, kojega prebivalstvo se odlikuje brez dvoma po najjačji nacionalni zavesti društvo »Jadranska Straža«, koje namen je zainteresirati celotni naš troimeni narod za našo 600 km dolgo jadransko obal in pa za varuha te obale — za našo mornarico. — V svrhu boljše propagande ustanovilo je društvo list »Jadransko Stražo«, kojega naloga je, da propagira obrambo Jadranske obali, potrebo močne vojne mornarice, katera edina mora braniti našo obal, zasigurati našo pomorsko plovitbo in trgovino. Jadranska Straža bo posvečala svojo pažnjo vsem ostalim pomorsko obrambnim potrebam, pospeševala bo pomorsko ekonomsko zadeve kakor: brodarstvo, gradnjo ladij, ribarstvo ter konečno tudi pomorski šport. Poleg tega bo list tudi glasilo društva in bo prinašal vse društ. In organizacijske vesti. Našo javnost, posebno pa še različna naša društva, čitalnice, kakor tudi kavarnice in druga slična podjetja opozarjamo na ta list ter prosimo, da list naroče. Prva številka tega lista izide začetkom oktobra ter bo nato redno izhajala vsakega 1. in 15. v mesecu.

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva.

—rd Posledice črtanja proračuna. Neka učiteljica ž. r. d. je do sedaj službovala od l. 1892., torej celih 30 let. Ravno kar pa prinaša »Plačilni list« za oktober t. l. opombo: »Sistemizirani honorarji (nagrade za ročna dela) so v proračunu črtani, zato se je ustavilo izplačevanje« 12½ Din za 8 tedenskih ur. Tako torej! Tridesetletno zvesto, marljivo in vestno izpolnjevanje šolskih dolžnosti pri vzgoji in pouku štirirazrednice po 8 tedenskih učnih ur je toliko vredno, da se kratkoma brez vseh pravičnih sklepov požene med staro šaro! Pravica, kje si? Ali še živiš? Tako pometanje boli in krivica je v nebo vpijoča! Za danes golo obelodanjenje. Poseči moramo tam, kjer je izvor nezmišelnosti in gorostanosti tega — ukrepa, kajti praktična stran se zame-

LISTEK.

MILAN SKRBINŠEK:

Čitanje in deklamacija v šoli.*

Učitelj, ki le znanost vtepa, je roko-delec — učitelj pa, ki goji značaje, je umetnik. — Te Parkerjeve besede si je izvolil Foerster kot moto k svoji knjigi »Šola in značaj«.

»Učitelj, ki goji značaje, je — umetnik.«

V tej resnici leži odgovor na vprašanje, ki si ga je gotovo stavil marsikdo z ozirom na dejstvo, da misli govoriti igralca učiteljsvu o čitanju in deklamaciji v šoli. O igralcu bi se mogla izreči paralelna resnica: »Igralec, ki samo predločuje figure, je rokodelac, igralec, ki ustvarja značaje, je umetnik.«

Nobena umetnost seveda brez tehničnega znanja ne more ustvarjati. O tem

* Predaval na občnem zboru učiteljskega društva za mariborski okraj.

na jaz kot lajik učiteljsvu ne mislim in tudi ne morem govoriti, kakor učitelj kot lajik o tehnični strani igralčeve umetnosti ne more s pridom govoriti: toda oni božanski ogenj ki nas ogreje do tistega omotičnega delirija, v katerem vzgojujemo, oziroma ustvarjamo značaje, nas druži. In v znamenju tega ognja hočem govoriti.

Predno pa razvijem svoje misli, kako si jaz iz svojega umetniškega stališča predstavljam vzgojno delo ob čitanju in deklamaciji v šoli, mi dovolite, da se v glavnih potezah spominjam smernic, ki jih daje učitelju za njegovo vzgojno delo na tem polju na pot ukoslovje.

»Učni smoter ljudske šole je dvojen: formalni in materialni. Formalni hoče v učencu one zmožnosti ki so mu prirojene, a so še v njem latentne, vzbuditi k življenju in jih kakor one, ki so že vzklile iz njegove podzvesti, krepi in jim pomoči do vedno bogatejšega razvitka. Kakor hitro na so te zmožnosti že zadosti razvite, šola učenca navaža k temu, da jih zna primerno in v pravem smislu uporabljati. Materialni učni smoter pa je dosežen s tem, da šola bogati pozitivno

učenčev znanje, ki ga lahko v življenju praktično uporablja.

Ali celotni učni smoter s tem še ni dosežen. Ostal bi brez duše kakor mrtvo-rojeno dete, če bi se učitelj ne zavedal, da je končni cilj mnogo višji, namreč vzgojni v tem zmislu, da je treba v učencu buditi človeka v čisto vzvišenem, plemenitem pomenu te besede.

V učencu pa budiš človeka s tem, da vplivaš na njegovo srce in voljo tako, da se bude v njem plemenita čustva in se kaže v njih v jasni luči lepota in da se daje volji prava pot, ki je usmerjena vedno k plemenitemu in lepemu.«

Seveda se doseže takšen razvoj srca in volje v učenču le tedaj, če se mu budi istočasno spoznanje, da je vse, kar je prav in plemenito, obenem tudi lepo in nasprotno.

Ali vse hotenje. Živeti življenje v lepoti bi ostalo mnogokrat le hotenje, če bi ne moglo vzleteti kakor ptica, ki zahreleni po pestrobarnosti in vonjavosti lepih rož, v prostrani, bogati vrt — domišljije!

Brez pravega čustvovanja ne hodi volja prave poti in brez bogate domišljije,

bi se srce in volja mnogokrat ne mogla prav udeleževati. Zato je treba rodovitno prst na prostranih poljanah otrokove duše venomer rahljati, da morejo semena, ki so ji že z rojstvom dana, vzkliti: zato je treba, da se poganjajoče rastlinice skrbno in pridno zalivajo, tako da se pospešuje njih rast in razcvitanje...

Najbolji vplivno pa učinkuje na gojenca v tem zmislu gotovo jezikovni pouk, posebno pozneje, ko zna otrok že toliko čitati, da mu ni treba več zlogovati in lahko polaga pažnjo na pomen celotnega berila, odstavka, stavka in besede same.

Ponovim še enkrat: celotnega berila, odstavka, stavka in besede same in opozarjam na to, da sem postavil celoto (berilo kot takšno) na prvo in najmanjši sestavni del (besedo) na zadnje mesto, ker je v tem že nakazan princip, po katerem bi se moralo postopati pri čitanju in deklamaciji v šoli.

Neglede na to, da že splošni vzgojni učni smoter zahteva od šole, da tudi v jezikovnem pouku ne zamudimo ničesar, kar probuja podpira in pospešuje razvoj človeka v človeku, se zavedamo tudi tega, da so umetniški proizvodi najlepši za-

tuje, učiteljici se pa dela krivica brez vsake pokojnine. Do sedaj je imela mesečne odškodnine 12½ Din, kar je bore malo in še to so črtali gospodje pri zeleni mizi! Oddelek za uk in bogočastje in finance se prosi, da se takim učiteljicam za 30 službenih nepretrganih let prizna vsaj pokojnina! — Škandal!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Ing. J. Foerster, nadzornik za obrtno nadaljevalne šole je imenovan za rednega vseučiliškega profesorja na tehniški in je zaradi tega odložil svoje nadzorniško mesto za obrtnonadaljevalne šole. Z njim izgubimo moža, ki si je v dobi svojega nadzorstva stekel mnogo zaslug za obrtnonadaljevalno šolstvo in je imel pravo razumevanje tudi za položaj učiteljskega na obrtnonadaljevalnih šolah. S svojim nad vse priključnim nastopom je znal pridobiti in zainteresirati učiteljsvo in s svojim točnim in hitrim uradovanjem je vzbujal tudi točnost pri učiteljsvu. Ing. Foerster je vodil več tečajev za izobrazbo učiteljskega za obrtnonadaljevalne šole. Prepričani smo, da bo učiteljsvo obrtnonadaljevalnih šol obžalovalo ločitev tega odličnega šolnika od obrtnonadaljevalnega šolstva.

—t Vodstva obrtnih nadaljevalnih šol prosimo, naj pošiljajo od dne 1. t. m. dalje vsa poročila, ki so namenjena nadzorniku, na naslov »Nadzorništvo za obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani, Askerčeva cesta 9« in ne več na osebo nadzornika, ker je dosednji nadzornik z dnem 30. septembra t. l. odložil nadzorništvo.

—t Za obstanek obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani. Pretečni teden se je vršila na magistratu anketa ki se je bavila z vraščanjem, je li možno vzdrževati v Ljubljani še nadaljevalne obrtno nadaljevalne šole. Ankete so se udeležili zastopniki učne uprave »Zveze industrijcev«, Trgovske in obrtne zbornice, Bančnega sindikata, zadržal šol, vodstev i. dr. Ljubljanske obrt. nad. šole imajo za preteklo šol. leto velik primanjkljaj, a za bodoče šol. leto komaj prispevkov 20.000 K. Navzoči zastopniki so izjavili da podoja v kratkem glede prispevkov obvezne sklepe, tako da bo, kakor je upati, mogoče začeti s poukom vsaj dne 1. novembra.

—t Na državni vinarški in sadjarski šoli v Mariboru se je vršil v času od 18.—21. t. m. tečaj za konserviranje sadja in zelenjave. Ravnatelj Zmavc je otvoril tečaj s pozdravom na številne udeležence iz vseh stanov in povdarjal njegove namen. Budite misli in zanimanje za sadjarstvo, predvsem pa poučite o racionalnem shranjevanju sadja, ki ima letos posebno blagoslovno letino. H koncu je izrekel prošnjo, naj ponese vsakdor gg., kar bo v tečaju videl in čul, v sedmoro hišo. — Tečaj je vodil znani strokovnjak na tem polju, gospod Priol. Po dvakrat na dan je v lepih, znanstveno utemeljenih in s toplo ljubeznijo do dela prožetih predavanjih govoril o vrstah sadja, o obiranju, sortiranju, sušenju, o ukuhanju mezg, marmelad, kompotov, sadnih sokov, zdržov, jamov in o napravi brezalkoholnih pijač. Teoretičnemu pouku so sledile praktične vaje pod vodstvom gospoda Aplenca, kojih se je tudi udeleževal gospod predavatelj in bil vedno na številna vprašanja z nasveti na razpolago. Udeležba je pokazala veliko zanimanje in pa potrebo takih tečajev. Ta potreba je posebno občutna letos, ko preti na sadnem trgu kriza, za nemški denar ni mogoče sadja dati, z južnim trgov nimamo še zvez. Zato je edina rešitev: sadje umno shranjevanje! — Udeleženci so si tudi ogledali obrtno razstavo in se divili razstavljenemu kotičku sadjarske šole, ki priča o krasnih uspehih šole in njenih vrlih činiteljev.

Iz Jugoslavije.

— Nazadnjaštvo! Po dolgem štiridesetletnem boju je naše šolstvo prišlo do tega, da je postalo nacionalno. Pričakovani smo, da se tudi druga prosveta sedaj povzdigne in res. po prevratu se je poka-

kladi vsakega naroda in da je človek, ki zna umetnine uživati, po svoji naravi plemenitejši od onega, ki za to nima čuta. A ne samo to, da je oni, ki je vzgojen tako da zna prav apercipirati umetnine, vzgojen ob enem k plemenitosti; on postaja ravno potem neprestanega stika z umetnostjo vedno višji po svoji etični vrednosti. In še to; čim bolj je pravo umevanje umetnin razširjeno in čim globlje je, in najsi bodo te umetnine literarne, slikarske, kiparske, muzikalne ali gledališke, tem lepše in hitreje se na tem humusu razumevanja posamezne umetniške panoge razvijajo. Umetnost je pa poleg znanosti tehničnih pridobitev in gospodarskosti razvitosti, ki so last kakšnega naroda, oni faktor, ki daje temu toliko večjo vrednost, kolikor bolj se bliža umetniškemu nivoju drugih narodov, ali pa jih v tem celo prekaša.

Tako torej vidimo, da je vzgoja učenca k pravemu umevanju in tako obenem tudi uživanju umetnine velike važnosti ne le zanj kot za človeka samega, temveč tudi za razvoj umetnosti njegovega naroda in za tega veljavo med drugimi.

(Dalje prihodnjik.)

zal tudi res lep napredek za moderniziranje šolstva in prosvete v splošnem. Državna uprava je postala zelo radodarna in je podpržavila vsevprek tudi na prosvetnem polju; gledališča in razna glasbena podjetja, ne oziraje se na to, služijo ti zavodi res širokim masam naroda ali samo privilegiranim slojem in buržuaziji. Tako naprimer služi danes gledališče v prvi vrsti zabavi našim vojnim dobičkarjem verižnikom in v izobilju živim slojem. Niti uradništvo, niti drugi široki sloji si ga ne morejo privoščiti, četudi bi njim služilo v razvedrilo duha in izobrazbo, torej ne v nameček vsega dobrega, temveč v krepko volje za nadaljnjo življensko borbo. Na vso moč se je šolstvo trudilo, da pridobi tudi za šolstvo potrebnih udobnosti in sredstev za povzdigo in napredek, ki bo služil najširšim plastem naroda. Naši vodilni možje so se trudili, da dosežejo čimnaivej v dobrobit šolstva, ki služi masam naroda. Seveda brez sredstev ne gre in to so dobro vedeli tudi merodajni faktorji, ko so dovoljevali organizacijo teh naprav. V štirih letih po prevratu smo prišli do tega, da je razen obmejnega šolstva delno urejeno šolstvo — pri nas, v Sloveniji. Toda malo časa je to trajalo! Može, ki so pripomogli šolstvu vsaj do delnega razvoja, niso znali čuvati svojih lastnih naprav pred uničenjem. In to uničenje je zadelo slovensko šolstvo pri zadnjem državnem proračunu. Ne moremo si misliti, da bi se to zgodilo brez vednosti lokalnih faktorjev, da bi se ne zaslislalo o tem prej od delka za uk in bogočastje v Sloveniji.

Danes je katastrofalna pot za ljudsko prosveto širokih mas že v polnem pohodu in pokazuje se že prve posledice. Odvzeti so krediti napravam pri šolstvu, katere posledice bo morala občutiti naša mladina pri svoji izobrazbi: Ukinjeni so prosti predmeti na srednjih šolah, petje, stenografija, živi jeziki itd., ki so omogočali tudi revnejšim slojem, da so pustili šolati in splošno izobraziti svoje nadarjene otroke v teh predmetih; hrani se pri ekskurendnih šolah, ki so namenjene od izobrazbe in kulture najoddaljenejšim slojem in naselbinam, da se jim odvzame še zadnji vir izobrazbe in se jih pahne v analfabetizem; hrani se pri nezasedenih mestih, da se zada še zadnji udarec obmejnemu šolstvu ki najbolj trpi na tem; hrani se pri dijaških podporah, ki jih uživajo najbednejši nadarjeni dijak, da se jim odvzame možnost do nadalje izobrazbe in se ubija s tem talente naroda; hrani se pri izobrazbi naših žena v ženskem ročnem delu in gospodinjstvu, namenjeni najširši masi; hrani se pri voditeljskih funkcijskih dokladah, gazeč pri tem celo zakone in ustvarjajoč s tem popolnoma brezpravne razmere; hrani se pri voditeljskih suplentih; hrani se pri dokladah učiteljskega na socialnih šolah (še čudno, da so meščanskošolskim ravnateljem in učiteljem pustili doklade, ki bazirajo na istem pravnem temelju), da se pokaže nekonsekvenco šolske uprave; hrani se hoče pri pisarniških močeh v okr. šol. svetih; hrani se hoče celo pri okrajnih šolskih nadzornikih in se namestava združiti po dva nadzorniška okraja; hrani se pri študijskih dopustih; hrani se pri nadurah, ki nadomeščajo pomanjkanje učnih moči; hrani se pri paralelakah, da se pusti nad 100 učencev v enem razredu itd. itd. — Samo eno povdarjamo spričo razmer, ki so se kar čez noč predložile slovenski javnosti od pokrajinske učne uprave: 1. Hraniti se pri zneskih, ki značijo kapljo vode v morje; 2. hrani se hoče pri ljudski izobrazbi in prosveti, ki je namenjena najširšim masam naroda, pri tem pa se ne ukine državnih kreditov prosvetnim napravam, ki so danes le v zabavo verižnikom in bogatinom — ljudskim sesalcem, katere naprave požirajo državi milijone, s katerimi bi bila lahko prihranjena vsa nujna ljudska izobrazba, ki smo jo prej našli. — Ta poraz je popolna diskvalifikacija vodilnih mož in sramota za državno upravo, ki bo ležala na nas kot mōra, dokler ne bo popravljen krivica narodu.

— Kaj zahteva ustava od šole in pouka? To je pa razvidno iz sledečih členov: 1. Člen 12. se glasi: »Nihče ni dolžan sodelovati pri verozakonskih dejanjih, svečanostih, obredih in vajah, razen ob državnih praznikih in svečanostih in kolikor to odredi zakon za osebe, ki so podložne očetovski varstveni in vojaški oblasti.«

Domoljub pravi k temu: Po tej doleži ne more ne učitelj in ne veroučitelj v imenu staršev navajati otrok, da bi se udeleževali nedeljske maše, procesij in svetih zakramentov.

2. Člen 16.: Vse šole morajo dajati pravno vzgojo in razvijati državljansko

zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpljivosti.

Domoljub pravi k temu: Verska strpljivost brez dvoma ne pomeni spoštovanja in ljubezni do drugorodcev, ampak versko brezbriznost.

Dalje določa člen 16.: »Verski pouk se daje po želji roditeljev, odnosno varuhov. Domoljub pravi: Če torej starši zahtevajo, se učenec oprosti verskega pouka.

Nadalje toži Domoljub: Še dve naredbi ministrstva prosvete!

Ena določa, naj se pouk v šoli vrši v sokolskem duhu in naj vsa šola, učitelji in učenci, služijo sokolstvu.

Druga je odpravila zastopstvo Cerkev v višjem šolskem svetu. Oba duhovnika v višjem šolskem svetu sta samo zastopnika veroučiteljev.

— Kaj zahteva klerikalizem od šole in pouka? Program je razviden iz sledečih točk, ki jih je prinesel »Domoljub« pred kratkem:

»Pod klerikalizmom razumemo politično stranko, ki se naslanja v prvi vrsti na cerkveno hierarhijo (duhovščino) in črpa iz nje svojo moč. Cerkevna hierarhija je okosje klerikalne organizacije. Vsi drugi strankini organizmi so le priveski hierarhije (duhovščine) in stoje direktno ali indirektno pod njenim vodstvom, četudi se nahajajo dostikrat formalno pod posvetno režijo. Organčna zveza stranke s cerkveno hierarhijo ji daje pečat političnega eksponenta Cerkev. To bi bili glavni, vsepovsod veljavni znaki klerikalizma.«

Dr. Ivan Sušteršič »Moj odgovor«, št. 11.

Nova cerkvena postavodaja, ki jo je izdala Cerkev l. 1918 obsega sledeče določbe glede šole:

Člen 1372 se glasi: V pouku ne le da ničesar ne sme biti, kar bi nasprotovalo katoliški veri in pravosti, ampak verska in pravna vzgoja mora biti na prvem mestu. Papež Pij IX. je pa temu dodal še sledeče: »V VERSKIH ŠOLAH MORA VERSKI POUK NADVLADATI VES OSTALI ŠOLSKI POUK, TAKO, DA SO DRUGI PREDMETI LE PRIPOMOČKI ZA VEROUK.«

Člen 1374: Katoliški otroci naj ne posečajo nekatoliških, nevtalnih, mešanih šol, ki jih namreč pohajajo tudi nekatoliški otroci.

Člen 1379.: Kjer ni katoliških šol, naj zlasti škof poskrbi, da se ustanove. Verniki naj gotovo po svoji moči pomagajo, da se kotoliške šole ustanavljajo in vzdržujejo.

Čl. 1113. Starši imajo strogo dolžnost, da poskrbijo za versko in pravno kakor tudi telesno in prosvetno vzgojo svojih otrok.

To je program klerikalizma, izvira jočega iz Rima, preplavljajoč ves svet potom cerkvene hierarhije duhovščine; vsi drugi so le priveski, kakor pravi dr. Sušteršič.

— »Naprej« in učiteljsvo. Ob raznih prilikah je »Naprej« že izkazal svojo »naklonjenost« do učiteljskega. Posebno rad se spodtika nad vodstvom naše organizacije in odpira svoje predale malkontentom, ki se zaletavajo v UJU. Da nimajo ti ljudje pokazati nobenega pozitivnega dela in je vse njihovo delo zabavljanje, kritiziranje in razdiranje, je ob sebi umevno. V zadnjem tednu se zopet spravlja na blejske resolucije in med drugim piše sledeče: »to je samo čin par režimskih klečepalcev, ki nikakor niso predstavniki celokupnega organiziranega učiteljskega. Čeprav čepijo na vodilnih mestih.« — »tako reakcionarni sklepi, kakor jih je nortila gotova klika javnosti.« — »Treba bo torej nove orijentacije, deloma tudi očiščenja.« — Res bo treba nove orijentacije z Naprejevci in bo potreba pozvati zabavljače, naj pokažejo tudi ali znaio kaj delati: dosedaj smo jih pustili preveč pri miru, treba bo z njimi malo obračunati, ker njih početje kaže mnogo — zlobe.

— Donesek k vprašanju obmejnega šolstva. V članku »Naše obmejno šolstvo in učiteljsvo« je tovariš H. označil kot glavni vzrok pomanjkljive zasedbe obmejnih šol — slabe gnotne razmere učiteljskega v teh krajih. Zadel je v črno! Nasvetovana zdravila so v stanu lečiti to rak - rano obmejnega šolstva. Prvi obliž z varstveno znamko — načelo se mora v resnici tudi izvajati — bi bil: Vsakdo, ki službuje nekaj let zadovoljivo na meji, ima potem prednost pri kompetenci za boljše mesta v zaledju. Naj se takoj uporabljajo! Danes nas žalibog obmejne šolnike ob priliki kompetence žigosajo s sicer častnim žigom »nenadomestljiv«. Tovariš z odlično kvalifikacijo, kateremu je v četrtem letu službovanja postalo v severnem mrzlem pasu prevroče, se je vrnil od višje šolske oblasti jako počaščen, namreč: »Vi pridete sicer kot prvi v tropredlog, vsa čast Vam, a mesta v X. ne

dobite, ker ste v sedanjem »nenadomestljivi«. Evo, obljubljeno zasedje — fata morgana! Drugo zdravilo: učiteljsvo na meji gmotno podpreti s pomočjo privatne družbe, n. pr. CMD, ker država sama ne more delati razlike med svojimi organi, pa ne bo posebno učinkovito. Kar se tiče družbine podpore kontroliranim poedincem v korist, sem prepričan, da bi jo vsak — tudi najpotrebnejši izmed najvrednejših — radevoljno odklonil, saj vemo, da morajo obrambna društva posvečati svojo pažnjo drugam, in se sama nahajajo vsled suše v blagajnah v obupnem položaju. CMD naj po možnosti podpira obmejno šolstvo s primernimi darili revnim učencem. Pravična plačnica pa bodi vsem edino-le država! Šole obmejnega pasa se naj z ozirom na težje življenske okoliščine učiteljskega uvrstijo v višji plačilni razred kakor so one v zaledju. Izdatnejši »naval« učiteljskega v obmejne kraje bi torej utegnili povzročiti merodajni faktorji s sledečimi potezami: 1. gori predlagano načelo pri oddaji boljnih mest v zaledju se mora že danes strogo izvajati; 2. vse šole obmejnega pasa se čimprej uvrstijo vsaj v isti krajevni plačilni razred, v katerem so šole glavnega mesta dotične oblasti; 3. učiteljskim dvojicam, službujočim v obmejnem pasu, se prizna polna draginjska doklada. — Fr.

— Prošnja »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Našim šolam v obmejnih krajih, zlasti na severni meji primanjkuje šolarskih in učiteljskih knjižnic. Znano je, da so za časa Avstrije po teh krajih pritiškele na naše šolstvo vse mogoče sile, da bi čimprej potujčile naš rod. Na te kraje so se nameščali nemčurski učitelji, ki niso že po svoji morali prav ničesar storili v prid slovenski stvari. Zato tudi ne najdemo na vseh teh šolah skoraj prav nikakih slovenskih knjig bodisi za učence, kakor tudi za učitelje. Še bolj žalostno pa je v tem oziru v Prekmurju. Na Družbo prihajajo dan za dnevom prošnje za slovenske knjige. Družba je ustregla kolikor je mogla, pošla ji je zaloga knjig. Vse rodoljubno občinstvo prosimo: Poglejte doma po svojih omarah, v podstrešju in vsepovsod, kjer imate kaj knjig, ki jih ne rabite, zberite jih in pošljite jih na pisarno Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljano. Da se na poštnini prihrani, skušajte jih oddati o priliki osebno ali po kakem znancu, če pa to ni mogoče, pošljite jih po pošti. Tozadevni stroški se Vam na željo povrnejo. V imenu naše mladine Vas prosimo, uvažujte našo prošnjo.

— Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in za meščanske šole pred državnim izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljsku) se prično dne 3. novembra 1922 ob osmih zjutraj. Prošnje, ki naj bodo pisane na celi pol, naj se vpošljejo pravočasno potom okrajnih šolskih svetov, da bodo do 25. oktobra t. l. v rokah izpraševalne komisije. Odgovor na prošnjo dobe le oni kandidati in kandidatkinje, ki k izpitu ne bodo pripuščeni.

Naše narodno prosvetno delo.

METODE PRI NARODNO-PROSVETNEM DELU.*

»Neorganizirano delo sploh ni delo.

Tako daleč je treba iti, da se izvede močna, pregledna in skladna organizacija celokupnega dela za narodno izobrazbo. — Brez centralne ustanove, ki bi posamezne veje nadzorovala in skrbela za njihovo skladnost in za iste cilje celoga delovanja, nikakor ne more biti uspešnega ljudskega izobraževanja.

Nikola Radojčić, univ. prof.

Učiteljsvo ima dobre administrativne narodno-prosvetne delavce, a manj dobrih programatičnih prosvetnih delavcev, ki jih je treba šele vzgojiti. Tudi sistematična izvenšolska ljudska vzgoja zahteva za to špecijelno vzgojenih delavcev.

—k.

Toda poprišč, ugodnih za delo za izobraževanje ljudstva, in že priznanih metod za delo je toliko, da se ne sme s prekrizanimi rokami čakati na dovršenje vseh potrebnih antropogeografskih in sociografskih pripravljalnih del, in da bi se šele potem začelo z delom.

Vrsta nalog, katere je treba izvršiti, ie nepregledna zato moremo omeniti le najvažnejše.

Na prvem mestu. **negovanje narodnega zdravja**, ker brez zdravja ne more

* Odlomki iz brošure univ. prof. Nikola Radojčića »Dela dijaštva za narod«. Založba »Jug« — Ljubljana.

napredovati nobeno delo. Od zdravstvene stanja zavisi v principu, celokupno življenje naroda, ker od njega zavisi množice izbirajo in jemljejo najspodobnejši, kateri vodijo široke mase po poti napredka.

Tudi glavna vprašanja **moderne evgenike** — znanosti, ki nas uči, kako zavestno graditi boljši, odpornejši in sposobnejši narodni tip — se morajo narodu v spretni obliki pokazati in njeni rezultati predložiti širokim masam v razumljivi in lahki obliki, učeč, da je temelj sreče vsakega naroda, da je mnogoštevilni, da so njegovi člani telesno zdravi, duševno prebujeni in agilni.

Na tej snovi je treba takoj dalje zidati in se truditi za **ekonomsko okrepitev naroda**. Politično krepi se, kulturno se spopolnjevati sploh napredovati, morejo le ekonomsko močni narodi. Vse nasprotno nazore ki so se ohranili iz dobe romantike, je treba odbiti. Ekonomsko moč pa zavisi od spretnosti in vztrajnosti pri delu, od višinske stopnje možne eksploatacije in od štedenja.

Ekonomski razvoj postaja sedaj vse bolj zamotan, ekonomska borba vse bolj silna in nevarnost nazadovanja in propadanja vse večja in grozeča. Radi tega se mora v tem pogledu že prej kaj storiti s poučevanjem ljudstva in z **negovanjem združnih organizacij**, ki ščitijo ekonomsko slabše da v nagli ekonomski tekmi ne propadejo.

Šele potem in kasneje pride delo v oni smeri, ki se pogosto — povsem napačno — naziva **izobraževanje naroda**: namreč delo za širjenje znanja, utrjevanje morale, negovanje pravnega smisla in negovanje umetniškega okusa. Brez že preje omenjene podlage si je tako delo nemogoče zamisliti kot uspešno in pričakovati od njega kakih rezultatov, razen zadovoljenja plitve osebne slabosti.

Higijske in ekonomske potrebe morajo biti zadovoljene, da se more z uspehom delati za zadovoljenje znanstvenih, etičnih in estetičnih. Zgradba se mora zidati s temelja in ne z vrha.

V naših, sedaj zasedenih krajih se mora posvečati posebna važnost negovanju **poznavanja naše države**. Zelo skrbno se mora graditi predstava o nad vse dragi zemlji, ne da bi se pri tem krenilo kdaj stran od resnice.

Isto, kar pravimo o državi, velja tudi za **posamezne dele naroda** in za posamezne kraje.

Ljudska vseučilišča.

—pp **Ljudsko vseučilišče**. V »delavskem domu« na Jesenicah je delavstvo »Kranjske industrijske družbe« pretečene jeseni poklicalo v življenje takozvano »ljudsko vseučilišče«, t. i. v tem domu se je vršilo vsak petek javno predavanje ki je bilo prav dobro obiskano, povprečni obisk 200 — a nekatera predavanja je obiskalo celo 300 ljudi. Da so se ta predavanja tako dobro obnesla imata največ zaslug tovariša Iv. Šega in Franc Zupančič, kajti imela sta oba ravno 17 predavanj, in sicer sta predavala o sledečih temah: Iv. Šega si je izbral to-le snov: 1. »Naša narava«, ciklus 4 predavanj, a) »o naravi sploh«, b) »živali«, c) »ptice« d) »nižje živalstvo«. 2. »O potresu«. 3. »Vzgoja otroka«. Dostop k predavanju so imeli le dorastli poslušalci. 4. »Francoska revolucija«, ciklus treh predavanj in sicer: a) »vzroki revolucije«, b) »doba narodnih skupščin« 1. 1789—1792, c) »konvent« 1. 1792—1795. — Fr. Zupančič je pa obdelal to-le snov: 1. »Železna industrija«, 2. »O usodi židov s posebnim ozirom na njih delovanje v svetovni zgodovini«, 3. »Črtice iz življenja cvetic«, 4. »O elektriki (spisposki)«, 5. »Razvoj živih bitij s posebnim ozirom na podedovanje lastnosti«, 6. »Smith in njegova načela«, 7. »Starina moderna zgodovina s posebnim ozirom na diplomacijo«. Troperesna detelja: Ravnikarjeva, Seliškar in Podbevšek je priredila »literarni večer«: pisatelj Ang. Cerkvenik je predaval »o alkoholu«, a slednjič sta imela Cerkvenik in Podbevšek predavanje »Socializem«. — V jeseni se zopet prične s predavanji in najbrže se predavanja tudi ponesejo v Gorje in Žirovnico.

Književnost in umetnost.

—k **Slovenska vadnica** za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za višjo stopnjo. Spisal Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Celju. Ravnatelj Brinar je v letošnjem letu dal slovenski mladini in slovenskemu šolstvu zopet par prepotrebni učnih knjig, ki so, deloma že izšle, deloma so pa še v tisku. A tudi no kakovosti njegove knjige odgovarjajo duhu modernega časa in zahtevam. Uredba predstojke vadike obsega sledeča poglavja: **Govorni razpoli**: samostalnik, pridevnik, zaimek, števniki, glagol, členice; **besedotvorje**: iz glagolstva izpeljava besed, sestava besed; o stavku: prosti stavek, zloženi stavek, množno zloženi stavek, besedni red v stavku; pravopisne vaje: naglasna znamenja, razlagovanje, pisava sestavljenih besed, raba velike začetnice, ločila, kratice; **spisje**: o slogu in o pesniškem jeziku, prosto spisje, pisma poslovnih sestavki. — **Prepričani smo**, da bodo šole in mladina radi segali po novi učni knjigi.

—k **Dr. J. Štefančič: Naša domačija**, misli dobrovoljca o osnovi oblasti. V mali brošurici nam dr. Štefančič obrazloži svoje mišljenje k novi razdelitvi države v 33 oblasti. Brošurica obsega sledeča poglavja: **Zgodovinski moment**; Krize in splošni družabni razvoj; Gospodarski razlogi; Socialni motivi; Depolitizacija; Kritika političnih argumentov; Praktični program depolitizacije; Etična sredstva; Finančna osnova oblasti; Epilog. V predgovoru omenja pisatelj sam, da je njegova brošurica odziv na dr. Kukovčev predlog o organizaciji mariborske oblasti. Dr. Štefančič se opira v svojih izvajanjih v prvi vrsti na gospodarske potrebe in stanovske skupine, ki naj bi dale trden temelj in ravnotežje novim oblastim in kar naj bi tudi ozdravilo sedanje javno življenje pri nas. Njegova izvajanja so idealna in izpopolnjujejo naša izvajanja glede razdelitve države v oblasti z druge strani, zaradi tega bodo naša sigurno zanimanje tudi med učitelstvom ki se zanimala za to vprašanje.

—k **»Naša Otadžbina«**, urejuje prof. Dušan Jakšič, je list, kojemu je zadača, da radi na upoznavanju cijele države. U prvom redu mi nastavnici osjećamo potrebu, da omladina što prije, što bolje i što lakše upozna i one krajeve jugoslavenske, koji joj do Ujedinjenja ne bijahu tako poznati. Zato će »Naša Otadžbina« pomagati nastojanje »Ferijalnog Saveza«, koji ima istu zadaču. Da to što lakše postigne, donosit će ona članke iz pera svih naših stručnjaka, ali je u posebnom dijelu otvorila svoje strane i radovima samih omladinaca sve u dobroj želji, da se oni što više počmu zanimati za liepe i dobre strane naše kraljevine. Ništa nema plemenitije ništa korisnije, nego za velikih praznika s putnom torbom na ramenu krenuti u naša sela i varoš, polja i planine, na naša jezera i more. Duh i tijelo s jedne se strane odmaraju a s druge krijepe novim znanjem i čistim uzduhom. Velike su zadače, koje nas za taj posao čekaju. Mnogo imade osnova, koje bi trebalo izvesti. Namisao je pokretača ovog lista, da se ustrajno kreće naprijed, u nadi da će ga svi patriotski elementi pomoći. U toj nadi hrabre ga izjave ponajboljih naših ljudi, koji odobravaju ovo poduzeće i nastoje ga pomoći.

—k **Zvonček**, izšla je 9. št. Vsebinska: Anica: Učiteljica se poslavlja... Pesem. Jos. Vandot: Kekel na volčji sledi. Planinska pripovedka s 4 podobami. Anica: Domovini. Pesem. Josip Brinar: Zakleti Kras. Bajka. Janko Leban: Bilka, ožel in filoz. Pesem s 3 podobami. Fran Erjavac: Kitajske narodne pripovedke. Cerknica. Podoba. Pouk in zabava. Kotiček gospoda Doropoljskega.

—k **Podrobni učni načrt za moderno risanje v ljudski šoli**. Priredil in sestavil učitelj Ivo Jančič. Strani 15. Izšel kot priloga Ivo Jančičeve knjige »Najnovije risanje v ljudski šoli«.

—k **Ivo Jančič: Najnovije risanje v ljud. šoli**, prakt. uporabna snov in smernice za vse razrede — izdano 1. 1922. Knjiga ima 100 strani. V ospredju je primeren uvod, ki govori o razdelitvi snovi in razlagi k slikam, perspektivna pravila, fiskiranje ris. pouka, risalske potreščine, kako je risati?, opozarja vedno na snago. Pisatelj sam pravi v uvodu: S tem delom hočem podražiti in prebuditi duhove, ki zamorejo pot, kojo sem pravkar prehodil jaz, da jo oaksam drugim, še idejnije dograditi in razširiti, ter, da se lotijo vsaj v bodočnosti tega, česar doslej še niso storili. — Nadaljni moj namen pa je, nuditi vzgojiteljem nekaj priročnega, kar vsebuje ob enem sistematično, razvojno navodilo za risarski pouk, kakoršen je dandanes neobhodno potreben in važen z ozirom na razvoj in napredek vseh stanov ter povzdigo učne omike. — S slabim, malomarnim risanjem ubijamo že v krali marsikaterega umetnika, tlačimo poznejšega obrtnika in v splošnem kradeimo narodu dober okus, čut, misli, dar opazovanja, smisel za snago in red, veselje do lepote, ljubezen do narave, prikrajšamo ga za nebroj užikov itd. — itd. Knjiga vsebuje bogato zbirko ilustracij, ki so posnetki samostojnih proizvodov učencev, od prvega začetka do najvišje stopnje — perspektivnega risanja. Posebne omembe in hvale je vredna sistematična razvrstitev in metodičen postopek, ki je razviden iz skic in tudi tehnika in njeno izpopolnjevanje ter stopnjevalni

razvoj je prav prikladna in odgovarjajoča posameznim stopnjam. Delo je litografirano, kar tujatam malo pokvari vnanjo obliko, na drugi strani pa ohranja bolj naravno obliko in se približuje originalu. — Zakaj bi se obrtno podjetje skrivalo, tako na knjigi kakor na priloženem učnem načrtu, nam je popolnoma nejasno. Saj je vendar obsejumevno, da ne bo pri takem delu šel avtor do oddaljenega podjetja, ko že tehnična stran zahteva čimtesnejše zveze avtorja in podjetja, ki odtisne. O zameri pa tudi pri takem delu ni govora. Veseli nas pa, da najdemo le še nekaj stanovske vesti tudi v tem oziru. Delo prav toplo priporočamo.

Domači glasi. Cerkvene pesmi za mešani zbor. Uglasbil ozir. harmoniziral Janko Leban. Odboril in natis dovolil kn. šk. ordin. v Ljubljani 1. 1916., izdala in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1922. — Cena 18 Din! — Naš stari znanec, pesnik in pisatelj Janko Leban, upokojen učitelj v Bukovščici nad Škofjo Loko, je po dolgem odmoru krenil zopet enkrat na glasbeno polje. Še vedno čilega duha nam podaja na straneh velike osmerke 12 napevov cerkvenih pesmi, ki jih je deloma sam uglasbil (8), deloma harmoniziral po napevih svojega pok. brata, znanega slov. skladatelja Avg. Armina Lebana (3) in pokojin. Antona Hribarja (1). V zvezku dobiš 1 Pred Bogom, 6 Marijinih pesmi, 1 pesem sv. Duha, 1 Spokorno, 1 sv. Alojzija in 2 refrena k litanijam Matere Božje. — Harmonizacija vseh pesmi je pravilna in kar najbolj preprosta. Napevi so lahki, priključivi, zato bodo dobrodošli cerkvenim pevskim zborom po deželi. O novi glasbeni smeri pa v pesmih ni nobenega sledu. — Janko Leban je zapel na večer svojega življenja nabožne pesmi, da mu ugajajo pot med nebeščane v večno življenje.

—k **L. Lavtarjeve računice**. Ker je mnogo povpraševanja po L. Lavtarjevih računicah, smo se informirali in izvedeli, da izideta I. in II. računica v predelani izdaji, v kateri ostane Lavtarjeva metoda neokrnjena, pač pa se postavi učna knjiga na povsem praktično ter za učitelja in učenca odgovarjajočo podlago. **I. računica**, ki se je le deloma izpremenila, je že izšla v založbi Kleimayrov v Ljubljani. II. računica, ki jo je preuredil in izpopolnil odlični praktični soinik in izvrsten poznavatelj Lavtarjeve metode kot njega sodelavec, pa izide še pred letošnjim Božičem. Da se omogoči učitelstvu tudi studij Lavtarjeve metode, je pripravljena njegova metoda v slovenskem jeziku, ki jo tudi v kratkem izda S. S. M.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Gospod Miroslav Praprotnik**, nadučitelj v Homcu, je izpremenil polno plačani znesek 250 Din brezobrestnega posojilo v darilo Učiteljskemu konviktu v Ljubljani. Srčna hvala!

—g **Članarina in darila za učiteljski konvikt v Ljubljani**. Slovenska delegacija ob sklepu drž. skupščine UJU v Sarajevu zbrala na poslovnem večeru Din 80. — Učiteljsko društvo za mariborski šol. okraj je izkupilo za bloke Din 126. — Hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **RADOVLJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v sredo dne 11. okt. t. l. ob 10. dopoldne na Jesenicah. Odbor.

+ **DRUŠTVO UČITELJIC V MARIBORU** zboruje v četrtek, dne 12. oktobra ob 2. uri pop. v risalnici dekliške meščanske šole v Mariboru. Na dnevnem redu je 1. poročilo predsednice; 2. »Naše socijalno delo« — poročila strok. učit. Levstikova; 3. vprašanje učiteljice žen. roč. del in otroških vrtaric; 4. slučajnosti. Z ozirom na važnost 2. in 3. točke se pričakuje obilna udeležba. Zlasti se še vabijo k zborovanju vse tovarišice, ki so se čutile prizadete po resoluciji, sprejeti v zadnjem zborovanju glede novih nameščenj. Dogovorimo se odkrito med seboj, da se izognemo ogačnemu prerekanju po listih. Odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO KRANJSKEGA OKRAJA** zboruje v sredo dne 11. oktobra dopoldne ob 9. uri v Škofiji Loki s sledečim dnevnim redom: 1. A. Lajović: Šolski načrt univers. prof. dr. inženjerja Jedlička iz Prage. 2. F. Kramer: Zgodovina Škofje Loke. 3. J. Lapajne: Državna skupščina UJU v Sarajevu. Kdor reflektuje na skupen obed, naj se zgasi do 10. oktobra pri G. Frid. Kramerju v Škofiji Loki.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJSKI OKRAJ** zboruje v soboto, dne 14. oktobra 1922 ob 10.30 v Konjicah (deška šola) s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročili o učiteljskih skupščinah UJU na Bledu in v Sarajevu. 4. Pravilnik in poslovnik za poročevalce šolskih vrtov; volitev poročevalca za tukajšnji okraj. 5. O Ganglovi »Drugi čitanki«, iz lastne prakse: poročila tov. M. Bezljajeva. 6. Slučajnosti. Udeležba je obvezna za vse članstvo. Tov. ica blaginjičarka nujno prosi vse zamudnike za poravnavo zaostale članarine, tov. Fr. Golež pa poziva vse tovariše in tovice k pristopu k Slov. Šolski Matici za 1. 1922. — Odbor.

+ **NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v soboto 14. oktobra t. l. ob 1. uri popoldne v deški šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Šola in socijalno skrbstvo; poročila tov. Ga. Milena Sušnikova. 3. Razgovor v enotnem postopanju pri pisavi uradnih spisov: matični list, katalog itd. 4. Učitelstvo in ukinitenja opravičnih doklad; poročila tov. Hočevar. 5. Slučajnosti. Kdor želi v mestu obedovati, naj javi to do 12. oktobra vodstvu deške šole. Na prvem zborovanju pričakuje polnoštevilne udeležbe. — Predsednik.

+ **LOG. KROŽEK OKR. UČIT. DRUŠTVA** ima svoj sestanek dne 14. oktobra 1922. ob 10 uri dopoldne v Dol. Logatcu z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Šolski voditelj — predava Hladnik. 3. Slučajnosti. Vsled važnosti zborovanja — naj se ga udeležijo vsi. Tovarišice, ki še niso poravnali letošnje članarine, naj jo poravnajo na zborovanju. Za obed se je zglasti pri šolskem vodstvu Dol. Logatec. — Odbor.

+ **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** bode zborovalo v soboto 7. okt. 1912 ob 6. uri zvečer v šentjakobski šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Analiza človeških zmot. Predava-

nje g. univ. prof. dr. Vebra. 2. Poročilo o II. državni skupščini v Sarajevu. Referira tov. Janko Lenarčič. 3. Slučajnosti. Odbor.

+ **LITIJSKO OKRAJNO UČIT. DRUŠTVO** zboruje dne 14. oktobra t. l. ob 10. dop. v šolskih prostorih v Litiji s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika in poročilo istega o 2. drž. skupščini v Sarajevu; 2. poročilo tajnika z ugotovitvijo članstva; 3. poročilo blaginjičarja; 4. poročila B. Andoljška: Zasilne šole — pomožno, neizprašano učitelstvo in čitanje funkcij doklad; 5. prosti predlogi; 6. slučajnosti. Razpečevalci blokov za »Učit. konvikt« se prosijo, da nabrani izkupiček izročijo blaginjiču. — Kdor je res nujno zadržan, naj v znak opravičbe nakaže društveni blaginji znesek 10 Din. Oni, ki eventualno še dolgujejo na članarini, se nujno prosijo za poravnavo iste! K čim številnejši udeležbi pozivljve — odbor!

+ **SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 19. oktobra na dekliški šoli ob Slovenski Bistrici ob 10. dopoldne s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Poročilo s skupščine UJU na Bledu — poročata delegata tov. g. Karbaš in tov. g. Pucova. 3. Poročilo o glavni skupščini UJU v Sarajevu — poročata delegatini tov. Hribarjeva in tov. Kraševčeva. 4. Društvene in stanovske zadeve. 5. Slučajnosti. Udeležba za vse člane obvezna. Pol ure pred zborovanjem pevska vaja. Članarino je poravnati pri blaginjiču. Odbor.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Prekmurje: Poročilo o uradni učit. konferenci smo odložili za prihodnjič.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl **Slovenska vadnica** za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za višjo stopnjo. Spisal Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Celju. Založila Goričar Leskovšek. Cena 14 Din.

—kpl **Dr. Jokej Štefančič: Naša domačija**, misli dobrovoljca o osnovi oblasti. Maribor. Trg Svobode 6/I. — samozaložba. Cena 3 Din.

—kpl **»Naša Otadžbina«**, ilustrirani list za opisivanje kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. (God. I., broj 1.—8.) Izlazi sa ilustracijama na najfinijem papiru 12 put na godinu i cijena mu je 36 Din godišnje. Šalje se: Uredništvo Naša Otadžbina, prof. Dušan Jakšič, Karlovac. Rakovačka ul. br. 27. II. kat.

—kpl **Najnovije risanje v ljudski šoli**, praktično uporabna snov in smernice za vse razrede. Sestavil Ivo Jančič. Priloga »Podrobni učni načrt za moderno risanje«, priredil in sestavil učitelj Ivo Jančič. Cena 25 Din. Ako si kako okr. učit. društvo naroči več kot 50 izvodov je popusta 2 Din pri kom., pri 100 izv. 4 Din pri kom. Naročitve je pošiljati na naslov samozaložbe: Ivo Jančič, učitelj na okoliški šoli v Ptuj. — Toplo priporočamo učitelstvu osnovnih šol, da sežejo po knjigi, ker bo dobro služila pri risarskem poku.

—kpl **Proste vaje v slikah**. Priloga k I. zv. telovadbe. Izdala in založila »Slovenska šolska Matica« v Ljubljani. Cena 1 Din za člane.

—kpl **Naročila za Jadransko Stražo** sprejema založba »Jug« v Ljubljani, Pred škofijo 21, ki rade volje pošlje tudi prvo številko na ogled.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Št. 1381.

RAZPIS NADUČITELJSKE SLUŽBE.

Na dvorazrednici v Stranica h se razpisuje služba stalnega nadučitelja s službenim stanovanjem v stalno nameščenju.

Pravilno opremljene prošnje naj se pošljejo po službeni poti krajnemu šolskemu svetu v Stranica h do 28. oktobra 1922.

Okrajni šolski svet v Konjicah, dne 29. 9. 1922.

Predsednik: Dr. Hubad, 1. r.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. sept. t. l. **Din 511.913-78**

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/5. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 3 Din se ne odgovarja.